

Posudek na diplomovou práci

Posudek vedoucího diplomové práce

Psychologické souvislosti edukace mimořádně nadaných dětí vzdělávaných ve speciálních a běžných třídách,

kteřou předkládá Bc. Barbora Kojanová

Autorka předložené práce si své téma zvolila před bezmála dvěma lety z profesních i osobních důvodů. Zdálo se relevantní a důležité. V roce 2016, resp. po změně Školského zákona a zavedení podpůrných opatření ve školách, se začala větší pozornost věnovat i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami ve smyslu nadání. Tato pozornost jim byla věnována spíše z administrativního a formálního hlediska, v praxi se opakovaně ukazuje, že nadaní žáci bývají spíše přehlíženi. Učení se jim daří, takže z hlediska pedagogů nemají problém. Obtíže se ukazují až v momentě, kdy se žáci ve výuce nudí, protože je probíráno něco, co už dávno znají, a nudu transformují ve vyrušování, provokování, nebo ignorování výuky. Dalším významným problémem u nepodpořených nadaných žáků bývá nezdůvodněná ztráta motivace k učení, takže vysoký potenciál žáků je značně ohrožen. Z těchto důvodů bylo téma práce zcela namístě. Autorka však záhy začala čelit obtížím při hledání cílové skupiny, obzvlášť pak nadaných žáků vzdělávaných v běžných třídách. Bylo nutné upravovat výzkumný design, především způsob sběru dat a definování cílové skupiny. Všechny tyto peripetie autorka zvládla vyřešit a vznikla diplomová práce se všemi náležitostmi, jež k ní patří.

Text je tradičně členěn na teoretickou a empirickou část, které na sebe logicky navazují a vzájemně se doplňují. S ohledem na charakteristiky cílové skupiny, jež má být zkoumána, autorka charakterizuje pojem nadání a dále se zabývá tématy motivace a kreativity, jež vymezuje v kontextu nadaných žáků. Poslední dvě kapitoly se k tématu vážou vzdáleněji, ale významně ho doplňují. Autorka stručně popisuje, jak jsou nadaní žáci diagnostikováni a jaké možnosti vzdělávání se jim nabízejí. Text je sestaven za využití dostatečného množství tuzemských i zahraničních pramenů (těch zahraničních možná mohlo být v některých pasážích více). Je psán přehledně, srozumitelně, čtivě, drží se hlavního tématu a sděluje podstatné informace, bez zbytečného zabíhání do detailů. Text působí velmi strukturovaně, často jsou používány odrážky, důležité pasáže či pojmy jsou zvýrazněny.

Empirická část dodržuje základní zpravidla referování odborné výzkumné zprávy. Autorka v úvodu definuje cíle výzkumu, následně stanovuje devět hypotéz. Předpokládá odlišnost výsledků u nadaných žáků vzdělávaných v běžných a speciálních třídách, sama však neříká, jak očekává, že se žáci budou lišit. V závěrečné rozpravě by mohla sdělit, co ona sama předpokládala (za sebe musím konstatovat, že mě výsledky překvapily, spíše jsem čekala opačné profily sledovaných skupin žáků). Autorka dále popisuje výzkumné metody. Za pozornost stojí, že kromě dvou standardizovaných metod přeložila a adaptovala nový dotazník, jenž zajímavým způsobem rozšiřuje pohled na motivaci žáků ve škole. Oceňuji také způsob, jak se autorka pokusila eliminovat chybu hodnotitele při zpracování výsledků Torranceho figurálního testu tvořivého myšlení.

Text pokračuje představením výzkumného souboru, jenž je spíše menší a bohužel bylo zapotřebí sbírat data i zprostředkovaně, což mohlo zkreslit výsledky. Autorka si tento fakt uvědomuje a pracuje s ním

v diskusi. S ohledem na specifika cílové skupiny i výzkumného záměru oceňuji, že se autorce i tento menší vzorek podařilo zachytit a pro výzkum získat. Nejrozsáhlejší kapitole empirické části pochopitelně představuje prezentace výsledků. V subkapitole Analýza dat autorka popisuje a zdůvodňuje své statistické postupy, následně slovně i graficky systematicky uvádí výsledky získané ze všech použitých diagnostických nástrojů, resp. jejich dílčích škál. Ty dále porovnává mezi oběma sledovanými skupinami. Pro přehlednost pak všechny výsledky ještě shrnuje v úplném závěru kapitoly v tabulce. Empirickou část uzavírá vcelku obsáhlá kapitola diskuse, v níž autorka interpretuje získané výsledky a dále je konfrontuje s názory i výzkumnými studiemi jiných autorů.

Celkově lze říci, že práce pojímá zvolené téma v náležitých souvislostech, drží se psychologického kontextu (ač jde o téma hraničící s pedagogikou), autorka bezpochyby prokázala odbornou erudici, kterou očekáváme od absolventů našeho oboru, a to jak po stránce teoretických znalostí a jejich zpracování v odborném textu, tak po stránce metodologického zpracování výzkumné studie.

Na závěr otázky: Narazila při studiu zvoleného tématu autorka na nějakou studii, jejíž výsledky by se podobaly zjištěním předloženého výzkumu? Jaké psychologické intervence a jaké formy podpory by žáci s nadáním při výuce zřejmě ocenili? Zná autorka nějaké vědecky prověřené přístupy, jež by bylo vhodné v našem prostředí také zavést?

Bc. Barbora Kojanová předložila práci, která splňuje požadavky kladené na diplomové práce. Doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie FF UK v Praze.

Doporučené hodnocení: výborně

Praha 23. 8. 2019

PhDr. Lenka Krejčová, Ph. D.